

2. Scenariusz lekcji: „Postawa Polaków na przykładzie obrony Grodna w wrześniu 1939 roku”

Przedmiot: Historia

Klasa: 8 szkoły podstawowej/szkoła ponadpodstawowa

Czas trwania: 45 minut

Cele lekcji:

Cele poznawcze:

- Uczniowie zapoznają się z wydarzeniami związanymi z obroną Grodna w 1939 r.
- Zrozumieją znaczenie obrony Grodna w kontekście wybuchu II wojny światowej i wojny obronnej 1939 r.
- Poznają postacie bohaterów obrony miasta, w tym żołnierzy i cywilów, wśród nich Grażynę Lipińską, Tadeusza Jasińskiego.

Cele umiejętnościowe:

- Uczniowie będą potrafili wskazać przyczyny oraz przebieg obrony Grodna.
- Uczniowie nauczą się analizować role mniejszych bitew w kontekście większych wydarzeń wojennych.

Cele wychowawcze:

- Uczniowie będą rozwijać postawę szacunku dla bohaterów narodowych i doceniać znaczenie walki o niepodległość.
-

Metody pracy:

- Praca z materiałem filmowym (serial „Grażyna Lipińska-Niepokonana”).
 - Dyskusja klasowa.
 - Analiza wydarzeń historycznych w kontekście mniejszych bitew i ich znaczenia.
-

Materiały:

- Mapy sytuacyjne z września 1939 roku (Grodno, front wschodni).
- Prezentacja multimedialna z kluczowymi informacjami o obronie Grodna.
- 2. odcinek serialu o Grażynie Lipińskiej

<https://www.youtube.com/watch?v=DXfaiqnRieA&list=PLqh0OnxCcUeTXM6S7iV5pJ1pSx9ItI1cT&index=2>

- Reprodukcje zdjęć dot. obrony Grodna.
-

Przebieg lekcji:

1. Wstęp (5 minut)

- Powitanie i wprowadzenie w temat lekcji.
- Nauczyciel zadaje uczniom pytanie: „Co wydarzyło się 17 września 1939 roku?”
- Uczniowie mogą podzielić się krótkimi informacjami, które pamiętają z wcześniejszych lekcji historii.
- Nauczyciel wyjaśnia, że tematem lekcji będzie jedno z mniejszych, ale niezwykle bohaterskich wydarzeń wojny obronnej 1939 r., a mianowicie obrona Grodna podczas agresji sowieckiej na Polskę w dn. 20-22 września 1939 r.

2. Prezentacja materiału (10 minut)

- **Prezentacja multimedialna** dotycząca obrony Grodna:
 - **Tło wydarzeń** – krótka charakterystyka sytuacji politycznej i militarnej w Polsce we wrześniu 1939 roku.
 - **Przyczyny obrony Grodna** – wyjaśnienie, dlaczego miasto było strategicznie ważne i jakie miało znaczenie w kontekście frontu wschodniego.
 - **Przebieg obrony** – szczegóły dotyczące walk toczonych przez polskie siły zbrojne z sowietami.
 - **Postacie bohaterów** – przedstawienie sylwetek osób, które brały udział w obronie miasta: dowódców, żołnierzy oraz cywilów, którzy walczyli o wolność Grodna, w tym postać 13-letniego Tadeusza Jasińskiego.
 - **Znaczenie obrony Grodna** – analiza znaczenia tej bitwy w kontekście całej kampanii polskiej.

3. Analiza filmu /Dyskusja (20 minut)

1. Nauczyciel prezentuje 2. odcinek serialu o Grażynie Lipińskiej

<https://www.youtube.com/watch?v=DXfaiqnRieA&list=PLqh0OnxCcUeTXM6S7iV5pJ1pSx9ItI1cT&index=2>

Po obejrzeniu filmu nauczyciel zadaje pytania:

2. Jakie były warunki życia i walki obrońców Grodna?

3. Jakie były trudności, z którymi borykali się obrońcy Grodna?
4. Jakie emocje towarzyszyły obrońcom podczas tego heroicznego oporu?
5. Jak odbierasz historię Tadeusza Jasińskiego? Z kim można porównać jego odwagę i waleczność? (orlęta lwowskie, harcerze wojny polsko-bolszewickiej i Szarych Szeregów, powstańcy warszawscy).
6. Jaką postawę zajęło dowództwo polskie wobec agresji sowietów?

Nauczyciel przytacza rozkaz naczelnego wodza:

„Sowiety wkroczyły. Nakazuję ogólne wycofanie na Rumunię i Węgry najkrótszymi drogami. Z bolszewikami nie walczyć, chyba w razie natarcia z ich strony albo próby rozbrojenia oddziałów. Zadanie Warszawy i miast, które miały się bronić przed Niemcami – bez zmian. Miasta, do których podejść bolszewicy, powinny z nimi pertraktować w sprawie wyjścia garnizonów do Węgier lub Rumunii”.

Naczelnny wódz E. Rydz-Śmigły, 17.09.1939 r.

- Uczniowie w grupach dyskutują na temat trudności i bohaterstwa żołnierzy i cywilów. Mogą wskazać cechy, takie jak odwaga, determinacja czy poświęcenie.
- Po kilku minutach nauczyciel zbiera odpowiedzi od uczniów, formułując wnioski na temat roli obrońców Grodna w kontekście polskiego oporu we wrześniu 1939 r.

4. Podsumowanie i zakończenie lekcji (5 minut)

- Nauczyciel podsumowuje lekcję, zwracając uwagę na:
 - bohaterstwo obrońców Grodna,
 - symboliczne znaczenie obrony tego miasta w kontekście wojny obronnej 1939 r. i początku II wojny światowej,
 - uczniowie zapamiętują, że obrona Grodna, mimo że nie była wielką bitwą, stała się jednym z symboli polskiego oporu. Przeprowadza się analogię z obroną Westerplatte, obroną Poczty Polskiej i obroną Warszawy.
 - **Zadanie domowe:** Uczniowie mają za zadanie napisać krótką rozprawkę, w której odpowiedzą na pytanie: „Dlaczego obrona Grodna we wrześniu 1939 r. jest ważnym wydarzeniem w historii Polski?”
 - lub wyszukać informacji o przedstawionym w filmie gen. Józefie Olszynie-Wilczyńskim i jego dalszych losach.
-

Materiały pomocnicze:

- Mapy frontu wschodniego we wrześniu 1939 roku.
- Publikacja IPN o Grażynie Lipińskiej.

Karta pracy nr 2

Po obejrzeniu 2 odc. serialu i w oparciu o tekst źródłowy, odpowiedz na pytania:

1. Jakie były warunki życia i walki obrońców Grodna?

2. Jakie były trudności, z którymi borykali się obrońcy Grodna?

3. Jakie emocje towarzyszyły obrońcom podczas tego heroicznego oporu?

4. Jak odbierasz historię Tadeusza Jasińskiego? Z kim można porównać jego odwagę i waleczność?

5. Jaką postawę zajęło dowództwo polskie wobec agresji sowietów?

„Sowiety wkroczyły. Nakazują ogólne wycofanie na Rumunię i Węgry najkrótszymi drogami. Z bolszewikami nie walczyć, chyba w razie natarcia z ich strony albo próby rozbrojenia oddziałów. Zadanie Warszawy i miast, które miały się bronić przed Niemcami – bez zmian. Miasta, do których podejść bolszewicy, powinny z nimi pertraktować w sprawie wyjścia garnizonów do Węgier lub Rumunii”.

Naczelnny wódz E. Rydz-Śmigły, 17.09.1939 r.